

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน:
กรณีศึกษาการท่องเที่ยวทางน้ำชุมชนริมคลองเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ประกอบศิริ ภัคดีพินิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวทางน้ำชุมชนริมคลองเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
(SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF WATERWAY TOURISM AT TALINGCHAN RIVERING COMMUNITY, BANGKOK)

ประกอบศิริ ภักดีพินิจ 4737646 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: เสาวภา พรศิริพงษ์, ศศ.บ.สม.ม, อภิญญา บัวสรวง, ศศ.บ. M.A.,
ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง, ศศ.บ.M.A.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนริมคลองเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มชาวบ้านในชุมชน แบ่งเป็นกลุ่มหัวหน้าครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำคลองเตย รวมจำนวน 54 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 2) เจ้าหน้าที่เขตคลองเตยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชนริมคลองจำนวน 300 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า 1) ชุมชนริมคลองมีศักยภาพที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและวิถีชีวิตริมคลองศาสนสถาน อาชีพการทำสวนกล้วยไม้และสวนผัก การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ทั้งทางบกและทางน้ำ มีความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากการเป็นสังคมแบบเครือญาติทำให้มีการระวังภัยของคนในชุมชนเอง ส่วนในแหล่งท่องเที่ยวมีการเฝ้าระวังความปลอดภัยโดยเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เป็นชุมชนที่มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้สูง เพราะมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน ใช้เวลาในการท่องเที่ยวไม่นาน และปริมาณนักท่องเที่ยวถูกจำกัดโดยจำนวนที่นั่งของเรือ ส่วนองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป และควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็นไปใน 2 ลักษณะ คือ การร่วมดำเนินกิจกรรม และร่วมรับผลประโยชน์ 2) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการมาท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งหมดแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัย 3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนริมคลองควรมีการดำเนินการใน 5 แนวทางคือ การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายทั้งเส้นทางและกิจกรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการการท่องเที่ยวในชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน / การท่องเที่ยวทางน้ำ / การมีส่วนร่วม / ความต้องการของนักท่องเที่ยว /
ชุมชนริมคลองเขตคลองเตย

SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF WATERWAY TOURISM AT TALINGCHAN RIVERING COMMUNITY, BANGKOK

PRAKOB SIRI PAKDEEPINIT 4737646 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDY)

THESIS ADVISORS: SAOWAPA PORNSIRIPONGSE, M.A.,
APINYA BUASUNG, M.A., PRAPASSORN POSRITHONG, M.A.**ABSTRACT**

The objectives of this study were to study 1) the sustainable tourism development capacity of Talingchan Rivering Community; 2) the tourists' needs; and 3) trends of sustainable tourism development. The researcher applied both the qualitative and quantitative research techniques in data collection. There were three groups of population, consisting of 1) 54 community members with household leaders, community leaders, tourism entrepreneurs and shop owners; 2) 300 tourists; and 3) 3 tourism officers of Talingchan district. The researcher used systematic random sampling to identify 300 tourist samples, classified 54 villager key informants and 3 officers. Data were collected by the use of a set of questionnaires with the tourist samples and in-depth interview format with community members and tourism officers of Talingchan district.

The research findings were that 1) the community had a capacity for sustainable tourism development as it had abundant tourism resources such as natural environment and folkways along the canals, agricultural orchid and vegetable farming, accessible routes both by road and water ways, and location near Bangkok. Those components facilitated the tourists to access the areas with safety in the kinship society, in which the members helped looking after each other. The owners also looked after the tourism sources. This community had a high degree of capacity to take a number of tourists, as it has been a rotating area for visitors with short visits. Normally, the boat seat numbers would limit the tourist numbers. The research found that there should be some improvements of tourism amenities and more promotions of people participation. Currently, their participations were found in 2 types as the activity and beneficial receiving involvement. 2) Over all, the tourists were found satisfied with their visits at a moderate level. Their satisfaction regarding the resources and environment was found at a high level, the tourism source's amenities and security was at a moderate level, while they needed to see more development in the aspects of amenity and safety in the tourism source. 3) The researcher suggested that there should be 5 guiding trends of sustainable tourism development of the Talingchan Rivering Community. Those were the development of various route and activity patterns, community participation promotion, sustainable tourism marketing development, the development of service capacity in the community, and tourism resource conservation.

KEY WORDS: SUSTAINABLE TOURISM / WATER WAY TOURISM /
PARTICIPATION / TOURIST NEEDS /
TALINGCHAN RIVERING COMMUNITY

250 PP.